

RIIGIKANTSELEI

Eesti tegevuskava avatud valitsemise partnerluses osalemisel 2014-2016

Tallinn 2014

Sisukord

1. Sissejuhatus.....	3
2. Senised jõupingutused avatud valitsemise partnerluses Eestis.....	4
3. Tegevuskava koostamise protsess.....	5
4. Planeeritud tegevused: kolm prioriteeti ja kuus lubadust	7
I PRIORITEET: Kodanikke kaasavad ja avatud poliitikakujundamise protsessid	8
II PRIORITEET: Läbipaistev riigieelarve ja finantsjuhtimine.....	11
III PRIORITEET: Kodanikust lähtuv avalike teenuste kujundamine ja osutamine.....	13
5. Tegevuskava elluviimine	16
6. Avatud valitsemise partnerluse riikliku koordineerimise mehhanism	16

Tegevuskava koostasid:

Juhani Lemmik, Riigikantselei strateegiabüroo nõunik, juhani.lemmik@riigikantselei.ee, ja

Teele Pehk, Riigikantselei konsultant AVP tegevuskava koostamisel, teele.pehk@riigikantselei.ee.

1. Sissejuhatus

Avatud valitsemise partnerlus (AVP; ingl k *Open Government Partnership – OGP*) on 2011. aastal käivitunud rahvusvaheline algatus hea riigivalitsemise edendamiseks maailmas, mis kasutab tehnoloogia arengust tulenevaid võimalusi. Avatud valitsemine tähendab võimu teostamist ausalt, läbipaistvalt ja dialoogis kodanikega.

AVP ühendab hetkel 64 riiki. AVPga liitunud riigid võtavad endale kohustuse järgida avatud valitsemise põhimõtteid ja töötavad koostöös vabakonnaga välja konkreetse tegevuskava, mille koostamise ja elluviimise jälgimiseks on AVP raames ette nähtud nii siseriiklik kui ka rahvusvaheline seire.

Eesti liitus avatud valitsemise partnerlusega 2012. aastal¹. Eesti peamiseks eesmärgiks avatud valitsemise partnerluses osalemisel on suunata valitsuse ja kogu ühiskonna teravdatud tähelepanu riigijuhtimise kvaliteedile, õppida teiste riikide kogemusest ning jagada Eesti kogemusi teiste partnerluses osalevate riikidega. Eesti on järginud avatuse ja läbipaistvuse põhimõtteid, luues vastava õigusliku raamistiku ning kasutades avalikus halduses laialdaselt tänapäevaseid tehnoloogilisi lahendusi. Esimese tegevuskava (aastateks 2012-2014) keskmes olid avalike teenuste arendamine ja ametnikueetika parandamine.

Märtsis 2014 ametisse astunud valitsus on rõhutanud vajadust muuta Eesti riigivalitsemine avatumaks, pannes AVP koordineerimise vastutuse Riigikantseleile. 2014. aasta 1. juulist algab Eesti jaoks avatud valitsemise partnerluse teine kaheaastane tegevusperiood, milleks tegevuskava on koostatud.

AVPs osalemise tegevuskava 2014-2016 sisaldab Eesti valitsuse tegevusi kolmes prioriteetses valdkonnas: kaasamise edendamine poliitikakujundamise protsessis, eelarvestamise läbipaistvus ja avalike teenuste arendamine. Prioriteetsed teemad valiti vabaühenduste AVP ümarlaua² ettepanekute alusel ning valitsuse ja partnerite ühiskohtumiste³ käigus, lähtudes hinnangust eelmise tegevuskava täitmisele (*Independent Reporting Mechanism* ehk IRMi hinnang)⁴ ning avatud valitsemise partnerluse deklaratsiooni neljast põhiväärtusest⁵. Kandvaks põhimõtteks prioriteetsete valdkondade valikul oli see, et jätkataks sihipärasest tegevust varem valitud valdkondades, kus on veel palju teha, mis teistpidi tähendab, et valdkondades, kus suured asjad on ära tehtud või protsessid algatatud, kaaluti ühiskohtumistel põhjalikult nendega jätkamise mõttekust. Samas tuli tunnistada, et 2012-2014 tegevuskava mõju oli raske hinnata, kuna paljudel tegevustel puudusid eesmärkide saavutamise verstaapolid või mõjuhindamise indikaatorid.

Eelmise tegevuskavaga (2012-2014) võrreldes on rõhuasetus nihkunud ametnikueetikalt kodanike paremale kaasamisele ja eelarve läbipaistvusele seetõttu, et olulisemad tegevused, nagu uus korruptsioonivastase seaduse jõustumine, korruptsioonivastase strateegia

---

¹ Eesti on tunnistanud AVP miinimumnõuetele vastavaks. AVP-ga liitumise miinimumnõuded on koduleheküljel <http://www.opengovpartnership.org/eligibility>

² Vabaühenduste AVP võrgustik (edaspidi nimetatud ka AVP ümarlauaks): <http://avatudvalitsemine.ee/vorgustik/>

³ (17. aprillil ja 30. aprillil 2014)

⁴ IRMi hinnang: <http://valitsus.ee/et/riigikantselei/avatud-valitsemise-partnerlus/tegevuskava-2012-2014>

⁵ AVP deklaratsiooni väärtused: <http://www.opengovpartnership.org/about/open-government-declaration>

heakskiitmine Vabariigi Valitsuses, ametnikueetika nõukogu käivitumine ja majanduslike huvide deklaratsioonide elektroonilise andmekogu käivitumine on loonud eeldused ametnikueetika valdkonna eesmärgipäraseks arenguks. Uusi suuri tegevusi korruptsioonivastases võitluses AVP tegevuskavas ei kavandata, kuigi korruptsiooni ennetamisele aitavad kaasa riigi ja kohaliku omavalitsuse rahaasjade läbipaistvuse suurendamisele suunatud tegevused, nagu rahakasutamise jälgitavuse parandamine ning kodanike riigi rahaasjadest arusaamise oskuse tõstmine. Jätkatakse avalike e-teenuste arendamist, mille rõhuasetus on kahesugune: aidata avalike teenuste arendajatel teenuseid paremini omavahel siduda ning kodanikega koosloomes paremaks kujundada. Sellised rõhuasetused suurendavad avalike teenuste osutajate vastutavust ning teenuseprotsesside läbipaistvust. Samuti jätkame kaasamisalase koostöö edendamist valitsusasutuste ja valitsusväliste osapoolte suhetes, mis aitab poliitikakujundamise protsesse avatumaks muuta. Osalusvõimaluste ja infole ligipääsu parandamine ning otsustusprotsesside arusaadavamaks muutmine vabaühendustele ja kodanikele paraneb küll riigi tasandil järjepidevalt, kuid tegevuskava ettevalmistavatel nõupidamistel osalenute arvates on valdkonnas veel arenguruumi. Osaluskultuuri parandamise tegevused on kavandatud ka samaaegselt AVP tegevuskavaga koostatavasse kodanikuühiskonna arengukavva, kuid viimane keskendub rohkem vabaühenduste võimekuse ja sisedemokraatia tõstmisele.

Kohaliku omavalitsuse jaoks AVP tegevuskavva eraldi tegevusi ei kavandatud. Jätkuvalt on keskvalitsuse tasandil palju veel teha ning fookuseeritud lähenemine võimaldab hoida eesmärgid realistlikuna. Kus võimalik, tutvustatakse tegevuste eest vastutavate ministeeriumide ja siseministeeriumi koostöös tegevusi ka kohalikele omavalitsustele, et ka seal saaksid avatud valitsemise põhimõtted ja viisid nende edendamiseks paremini tuttavaks.

Spetsiaalselt kohalikele omavalitsustele suunatud algatusena viib e-Riigi Akadeemia läbi kaheaastast koostööprojekti, mille eesmärgiks on avatud valitsemise väärtuste viimine kohalikku omavalitsusse. Koostööprojekt annab hea võimaluse õppida, kuidas samalaadseid projekte kujundada, et kohalikul tasandil saadav kogemus võiks osutada kestlikult ära kasutatavaks.

2. Senised jõupingutused avatud valitsemise partnerluses Eestis

Eesti AVP-s osalemise esimese perioodi 2012-2014 tegevuskavas oli ametnikueetika ja avalike teenuste arendamise prioriteetide all neli valdkonda, milles edu saavutada soovisime: 1) avalike e-teenuste arendamine; 2) riigi käsutuses andmete avalikku kasutusse andmine; 3) poliitikakujundamise avatus ja prognoositavus ning 4) huvide konflikti ja korruptsiooni vältimine. Täiel määral on tehtud esimese ja neljanda valdkonna tegevused, osaliselt on tehtud teise ja kolmanda valdkonna tegevused. Tegevuskavva lisati tegevused, mis tulenesid Vabariigi Valitsuse tegevuskavast aastateks 2011-2015 ning rakendamisel olevatest riiklikest arengukavadest.

Kuigi tegevuskava arutati vabaühendustest koosneva AVP ümarlauaga, võis valitsuse ja vabakonna esindajate vahel täheldada mõningast ebakõla tegevuste valikupõhimõtete ja tegevuskava hilisema kommenteerimisvõimaluse osas. Üldiselt oli AVP esimese perioodi õppetund selline, et AVP protsess vajab tugevat eestvedajat ja head koostööfoorumit, mida

rõhutas ka sõltumatu hindamisaruanne⁶. Nendest lähtuvalt on uue perioodi tegevuskava ettevalmistamine rajatud uuele, avatud valitsemisega paremini kooskõlas olevale alusele.

2013. a sügisese AVP enesehindamise aruandes⁷ tõdesime, et avatuma riigivalitsemise kultuuri loomiseks on tarvilik nii ametnikkonna kui ka poliitilise eliidi suhtes väljendatav pidev ühiskondlik nõudlikkus, mis aitab tõsta avatud valitsemise kaalu teiste teemade suhtes. Samas on tähtis, et nõudlikkus avalduks valitsusväliste osapoolte koostöö- ja panustamisvalmiduses, sest ainult nõnda on loomulik anda suuremat sõnaõigust või delegeerida otsustusõigust poliitikakujundamise protsessis valitsusest väljapoole.

3. Tegevuskava koostamise protsess

Märtsis 2014 ametisse astunud valitsus määras avatud valitsemise partnerluse Riigikantselei vastutada. Alates aprillist 2014 toimusid ettevalmistused uue tegevuskava koostamise ajakava⁸ koostamiseks, konsultatsioonid ja kohtumised ministeeriumide ja valitsusväliste partneritega, nende hulgas avatud valitsemisega tegelevate või sellest huvitatud vabäühenduste AVP ümarlaua liikmetega. Tegevuskava koostamise konsultatsioonid tuginesid paljuski AVP võrgustiku poolt märtsis 2014 esitatud ettepanekutele ning eelmise tegevusperioodi saavutusi hinnanud rahvusvahelise standardiseeritud hindamisaruande ehk IRMi soovitudele.

Riigisekretäri initsiatiivil toimus tegevuskava projekti koostamise nimel kolm nõupidamist avatud valitsemisega seonduvate ministeeriumide kantslerite ja ametnikega, erasektori esindusorganisatsioonide, AVP ümarlaua esindajate ja vabakonna esindusorganisatsioonidega⁹. Esimesel nõupidamisel (17.04.2014) otsustati tegevuskava eelnõu koostamise käigus keskenduda kolmele valdkonnale – kaasamise edendamine poliitikakujundamise protsessis, eelarvestamise läbipaistvuse suurendamine ning avalike teenuste arendamine. Valik tugines avatud valitsemise partnerluse ümarlaua ettepanekutele, arvestati ka eelmise tegevuskava koostamise õppetundidega. Nimelt otsustati prioriteetvaldkondade valikul mitte lähtuda AVP viiest võtmevaldkonnast, kuna need oleksid valikut liialt suunanud ja samas ka takistanud (nt pole viies võtmevaldkonnas kodanike osalemise soodustamist). Pigem lähtuti AVP neljast väärtusest ja keskenduti prioriteetide valikul eelmise tegevuskava võtmevaldkondade analüüsile.

---

⁶ IRMi hinnang: <http://valitsus.ee/et/riigikantselei/avatud-valitsemise-partnerlus/tegevuskava-2012-2014>

⁷ Valitsuse enesehinnang AVP tegevuskava 2012-2014 täitmisele: <http://valitsus.ee/et/riigikantselei/avatud-valitsemise-partnerlus/tegevuskava-2012-2014>

⁸ AVP tegevuskava 2014-2016 koostamise ajakava:

http://valitsus.ee/UserFiles/valitsus/et/riigikantselei/strateegia/AVP_tegevusprogrammi_koostamise_ka_va_17.04.2014.pdf

⁹ Tegevuskava koostamisel osalenud organisatsioonid: Rahandusministeerium, Siseministeerium, Justiitsministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Välisministeerium, Riigikantselei, vabäühenduste AVP ümarlaud (mille juht on ühtlasi e-Riigi Akadeemia esindaja), Eesti Mittetulundusühenduste ja Sihtasutuste Liit, Eesti Koostöö Kogu, IRMi hindaja poliitikauuringute keskusest PRAXIS, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Ametiühingute Keskkliit, Eesti Tööandjate Keskkliit,

Teisel nõupidamisel (30.04.2014) vaadati üle nii varem laekunud ettepanekud kui ka ministriumidega konsulteerimise käigus prioriteetide alla välja pakutud algatused ja tegevused, mis otsustati tegevuskava projektina esitada avalikule konsultatsioonile.

Tegevuskava projekt oli 9. maist 27. maini avalikul konsultatsioonil eelnõude infosüsteemi (EIS) vahendusel osalusveebis osale.ee. Avaliku konsultatsiooni käigus kogus Riigikantselei avalikkuselt ja huvitatud osapooltelt tagasisidet lubaduste ja tegevuste otstarbekuse kohta ning täiendusettepanekuid tegevuste osas, samuti tegi valitsusvälistele partneritele üleskutse koostöös avaliku sektoriga tegevusi algatada või ellu viia.

Avaliku konsultatsiooni ajal teavitas Riigikantselei järgmise tegevusperioodi prioriteetidest ja lubadustest ka teisi osapooli (nt üleriigilised omavalitsusliidud, teised vabauhendused, eriala-organisatsioonid), kes on avatud valitsemisest huvitatud, kuid ei osalenud tegevuskava koostamises. Teavitamine toimus kas osapoolte liikmetele mõeldud uudiskirjade kaudu, e-kirjade ja kohtumiste kaudu. Samal ajal valmistas Riigikantselei ette avatud valitsemise partnerluse uut tegevuskava tutvustavat ja peaministri osavõtuga teavitusüritust (6.06.2014), mille kaudu AVP-le rohkem avalikkuse tähelepanu tõmmata.

Kolmas nõupidamine (28.05.2014) toimus vahetult pärast avaliku konsultatsiooni lõppu ning sellel kohtumisel otsustati põhimõtteliste lisanduste või muudatuste üle tegevuskavas, lepiti kokku tegevuskava etapiviisilises elluviimises (vt 5. peatükki) ning edasises AVP riikliku koordineerimise mehhanismis, samuti Rahvakogu projekti esitamises AVP rahvusvahelisele auhinnale. Kõigi nõupidamiste kokkuvõtted on AVP tegevuskava koostamise kodulehel¹⁰.

Riigikantselei saatis ettepanekute ja kommentaaride alusel parendatud tegevuskava koos kommentaaride koondtabeliga kõigile ettepanekute esitajatele ning nõupidamistel osalejatele e-kirja teel üle vaadata. Tegevuskava projekti teise versiooni ja laekunud kommentaaride koondtabeli koos ettepanekute arvessevõtmise märkuse või mitteamvestamise põhjendustega avaldas Riigikantselei ka osale.ee veebilehel. 4.06.2014 esitas Riigikantselei tegevuskava eelnõu Vabariigi Valitsuse istungile kinnitamiseks. Eesmärk oli avaldada ingliskeelne tegevuskava hiljemalt 15. juunil AVP rahvusvahelisel kodulehel opengovpartnership.org. Tegevuskava elluviimine algab 1. juulist.

Pärast kava kinnitamist valitsuses on Riigikantselei kavandanud küsida protsessis osalenutelt tagasisidet. See on vajalik, et saada hinnanguid ja ettepanekuid tegevuskava koostamisele ning õppida sellest edaspidiseks. Enamgi veel – hea üksteisemõistmine on oluline eeldus edasisele avatud valitsemist puudutavale koostööle valitsusasutuste ja partnerite vahel.

Peatükis 6 on kirjeldatud, millisel kujul on plaanis ministriumide kantslerite ja valitsusväliste esindusorganisatsioonide esindajatega Eesti osalemist AVPs riiklikul tasandil koordineerida.

---

¹⁰ AVP tegevuskava 2014-2016 koostamine: <http://valitsus.ee/et/riigikantselei/avatud-valitsemise-partnerlus/tegevuskava-2014-2016>

4. Planeeritud tegevused: kolm prioriteeti ja kuus lubadust

Eesti AVP-s osalemise teine tegevuskava keskendub joonisel toodud kolmele prioriteetvaldkonnale, mille abil suurendada riigivalitsemise läbipaistvust, vastutavust ja kaasavat otsustamist. Iga prioriteetne valdkond on lahti kirjutatud lubadustena (rahvusvahelise juhendi kohane vaste *commitments* idele), mille saavutamiseks tehakse konkreetseid tegevusi.

AVP tegevuskava 2014-2016 prioriteetvaldkonnad ja lubadused

Kodanikke kaasavad ja avatud poliitika-kujundamise protsessid	<ul style="list-style-type: none"> Parandada osalemiseks tarviliku info kättesaadavust Parandada osalemisvõimalusi poliitikakujundamise protsessis Tõsta valitsusasutuste ja valitsusväliste partnerite suutlikkust koostööd teha, huvirühmi kaasata ja osaleda
Läbipaistev riigieelarve ja finantsjuhtimine	<ul style="list-style-type: none"> Suurendada avaliku raha kasutamise läbipaistvust ja arusaadavust
Kodanikust lähtuvad avalikud teenused	<ul style="list-style-type: none"> Tõsta avalike teenuste arendamise ja osutamise kvaliteeti Kasutada avaandmeid laialdasemalt

I PRIORITEET: Kodanikke kaasavad ja avatud poliitikakujundamise protsessid

Selle prioriteedi alla oleme koondanud need algatused ja tegevused, mille eesmärk on parandada kodanike kaasamist poliitikakujundamise protsessides ning muuta valitsuse tegevust läbipaistvamaks ja avatumaks. Lubadused oleme järjestanud nii, et esimene puudutab info kättesaadavuse parandamist osalusvõimaluste kohta ning seeläbi paremate eelduste loomist osalemiseks, teine koostööprotsesse ja osaluskultuuri parandamist poliitikakujundamises ja õigusloomes ning viimane lubadus nii valitsusasutuste kui ka vabaühenduste võimekuse ja oskuste parandamist.

LUBADUS 1: PARANDADA OSALEMISEKS TARVILIKU INFO KÄTTESAADAVUST

Probleem, mida lahendatakse: Osalemiseks on loodud head infotehnoloogilised lahendused (eelnõude infosüsteem, osalusveeb), kuid neid kasutatakse vähe. See osutab kas sellele, et valitsusväliste partnerite ja kodanike teadlikkus ja informeeritus osalemisvõimaluste kohta on ebapiisav või pole e-demokraatia kanalid piisavalt kasutajasõbralikud. Asja muudab keerulisemaks see, et poliitikakujundamise protsess (sh õigusloome) on raskesti hoomatav – kust saab alguse, kuidas toimub menetlus, kes teeb otsuseid, millal saab arvamust avaldada. Üksikute eelnõude menetluse kohta ei ole info lihtsasti kättesaadav, kuna asub Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis, ministriumide tööplaanides, eelnõude infosüsteemis, osalusveebis. Valitsusasutuste huvirühmade ja avalikkuse kaasamise praktikad varieeruvad, kuna kaasamise head tava ei rakendata ühetaoliselt.

Lubaduse eesmärk: Parandada info kättesaadavust valitsuse plaanide kohta, mis võimaldaks paremat osalemist, ühendades e-kanaleid vastavalt eelnevale kaardistusele ja lähtudes kasutajamugavusest. Inimestel peab olema võimalik jälgida oma osalusvõimalusi erinevates menetlustes ning seeläbi osaleda senisest rohkemates menetlusetappides.

Millisele AVP põhimõtte edendamisele aitab kaasa: läbipaistvus, vastutavus, kaasav otsustamine

Uus või jätkuv lubadus: uus

nr	lubaduse täitmiseks tehtav tegevus	vastutav asutus	koostöö-partnerid	elluviimise aeg
1.1	Poliitikakujundamise ja õigusloome protsessist parema ülevaate andmine, selle selgitamine, visualiseerimine ja osalemisvõimaluste kirjeldamine	Riigikantselei	Justiits-ministeerium	juuli - detsember 2014
1.2	E-osalemise kanalite edasiarendamine kasutajasõbralikumaks, võimalusel omavaheline integreerimine, potentsiaalsete kasutajate teavitamine e-osalemise kanalite	Riigikantselei	MKM, e-Riigi Akadeemia, Praxis jt vabaühendused	jaanuar 2015 – juuni 2016

	võimalustest			
1.3	Uues valitsusveebis kaasamise rubriigi sisustamine, ministeeriumide kaasamisalase info ja selle esitlemisviisi standardiseerimine	Riigikantselei	kõik ministeeriumid	juuli – oktoober 2014
1.4	Töötada välja ühtne vorm märgukirjade, selgitustaotluste ja teabenõuete esitamiseks avaliku võimu asutustele eesti.ee portaali kaudu	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Riigi Infosüsteemi Amet (eesti.ee) Andmekaitseinspeksioon (loodava vormi omanik), avaliku sektori asutused (vormi kasutajad), kodanikud ja ettevõtjad (vormi testijad)	juuli 2014 – jaanuar 2016

LUBADUS 2: PARANDADA OSALEMISVÕIMALUSI POLIITIKAKUJUNDAMISE PROTSESSIS

Probleem, mida lahendatakse: Oluliste otsuste ettevalmistamisel on harjutud väga formaalselt ja liiga hilises etapis huvirühmadelt tagasisidet küsima. See on tekitanud olukorra, kus avalikkuse ja huvirühmadega konsulteeritakse praktiliselt valmisenõud. Lisaks peetakse liiga tihti kaasamist ennast eesmärgiks ning kaasamine osutub poliitikakujundamise hilises etapis läbiviidavaks formaalsuseks. Varases etapis kaasamist probleemile ühiselt parema lahenduse leidmiseks või lahendusalternatiivide väljatöötamiseks toimub liiga vähe. Osalejatele antav tagasiside seletuskirjade kooskõlastustabelite vormis ei ole piisavalt selgitav ja seetõttu rahuldav.

Lubaduse eesmärk: Avatuma poliitikakujundamise protsessi, kitsamalt õigusloome protsessi, edendamine, et kaasamine toimuks varem kui valmis eelnõu kohta arvamuse küsimise etapis, et valitsusasutustel tekiks soov ja harjumus huvirühmade ja avalikkusega probleemidele võimalikke lahendusi leida (mitte valmisotsuseid kooskõlastada).

Millisele AVP põhimõtte edendamisele aitab kaasa: kaasav otsustamine, vastutavus, läbipaistvus

Uus või jätkuv lubadus: osaliselt jätkuv, uus

nr	lubaduse täitmiseks tehtav tegevus	vastutav asutus	koostöö-partnerid	elluviimise aeg

2.1	Poliitikakujundamise varases etapis info kättesaadavaks tegemine nii menetluse kui osalusvõimaluste kohta	Riigikantselei	Justiits- ministeerium, Sise- ministeerium	oktoober 2014 - detsember 2015
2.2	Selliste algatuste edendamine, mis võimaldaksid arutelu põhimõteteliste valikute üle poliitikakujundamise varases faasis	Riigikantselei	Justiits- ministeerium, Sise- ministeerium	märts 2015 - juuni 2016
2.3	Soovitatakse langetada olulised eelarve- ja maksupoliitilised otsused kevadel koos eelarvestrategiaga	Rahandus- ministeerium		juuli 2014- juuni 2016
2.4	Poliitikakujundamise tulemuste paremaks tagasisidestamiseks erinevate võimaluste ja meetodite tutvustus valitsusasutustele, nende kasutuselevõtt	Riigikantselei	Justiits- ministeerium, Sise- ministeerium	detsember 2014 - juuni 2016
2.5	Struktuurfondidest rahastatavate kaasamisprojektide sisustamine ja elluviimine koostöös vabähendustega	Riigikantselei, Siseministeeri- um (strateegilise partnerlusega seonduv)	Justiits- ministeerium, vaba- ühendused	juuni 2014 - juuni 2016
2.6	Valitsusvälise internetipõhise arutelukeskkonna loomine, et võimaldada kodanikel algatada, kavandada, koostada ja seejärel digitaalselt allkirjastatuna esitada riigi- ja kohaliku võimu asutustele kollektiivseid märgukirju	Eesti Koostöö Kogu	huvitatud ministeeriumid , Riigikogu Kantselei	detsember 2014 - veebruar 2014

LUBADUS 3: TÕSTA VALITSUSASUTUSTE JA VALITSUSVÄLISTE PARTNERITE SUUTLIKKUST KOOSTÖÖD TEHA, HUVIRÜHMI KAASATA JA OSALEDA

Probleem, mida lahendatakse: Kaasamise osapoolte oskused ühiskonnaelu probleeme koostöös lahendada, samuti võimekus ühelt poolt huvirühmi ja avalikkust kaasata ning teiselt poolt poliitikakujundamises osaleda, on viimastel aastatel teinud läbi suure positiivse arengu. Samas on võimalik osalejate teadlikkust ja suutlikkust (sh analüüsisuutlikkust) arendades luua veelgi konstruktiivsem ja tulemuslikum koostöökontekst, milles kummalgi poolel on hea arusaam teise poole võimalustest ja vajadustest ning seeläbi realistlikud ootused koostööprotsessile ja selle oodatavatele tulemustele.

Lubaduse eesmärk: Parandada valitsusasutuste ja valitsusväliste partnerite suutlikkust poliitikakujundamise protsessides osaleda.

Millisele AVP põhimõtte edendamisele aitab kaasa: kaasav otsustamine, vastutavus

Uus või jätkuv lubadus: uus, osati jätkuv

nr	lubaduse täitmiseks tehtav tegevus	vastutav asutus	koostöö-partnerid	elluviimise aeg
----	------------------------------------	-----------------	-------------------	-----------------

3.1	Kaasamis- ja osalusmeetodite ja parimate praktikate kättesaadavaks tegemiseks juhtnööride loomine protsessi läbiviijatele vastavalt poliitikakujundamise olukordadele (nt interaktiivne veebileht näidete-meetoditega)	Riigikantselei	Sise-ministeerium, teised ministeeriumid	oktoober 2014 – juuni 2016
3.2	Sotsiaalpartnerite ja teiste vabakonna ühenduste võimekuse tõstmine selleks, et nad suudaksid avalikke poliitikaid paremini analüüsida ja kaasata oma liikmesorganisatsioone avalikke poliitikaid puudutavate seisukohtade väljatöötamisse	Riigikantselei		oktoober 2014 – juuni 2016

II PRIORITEET: Läbipaistev riigieelarve ja finantsjuhtimine

Prioriteet puudutab valitsuse finantsandmete koondatud kujul avalikuks tegemist ning kodanikele arusaadavamaks muutmist.

LUBADUS 4: SUURENDADA AVALIKU RAHA KASUTAMISE LÄBIPAISTVUST JA ARUSAADAVUST

Probleem, mida lahendatakse: Avalikkusel on ülevaade keskvalitsuse alla kuuluvate üksuste raamatupidamise andmetest üksnes läbi üksustepõhiste aruannete, mis ei võimalda detailsele infole ligipääsu ega analüüside teostamist.

Kohalike omavalitsuste riigile esitatavatest ning avalikult välja pandud raamatupidamise andmetest ei nähtu, millise avalikku sektorisse mitte kuuluva äriühingu, MTÜ või SA-ga on nad tehingu teinud. Seetõttu on läbipaistvuse seisukohalt oluline info hetkel avalikustamata. Lisaks puudub ülevaade riigieelarvest toetust saavate vabaühenduste kohta.

Puudub seostatud info kohalike omavalitsuste tehtud tehingute ning neist kasusaavate isikute kohta.

Lubaduse eesmärk:

- 1) Muuta avaliku raha kasutamine läbipaistvamaks ja võimaldada avaandmete kasutamist nii avalikkuse kui ka avaliku sektori tarbeks;
- 2) Ennetada korrupsiooni, suurendades avalikku kontrolli omavalitsuste ja keskvalitsuse tehingupartnerite ja tehingutega seotud isikute üle.

Millisele AVP põhimõtte edendamisele aitab kaasa: läbipaistvus, vastutavus

Uus või jätkuv lubadus: uus

nr	lubaduse täitmiseks tehtav tegevus	vastutav asutus	koostöö-partnerid	elluviimise aeg
4.1	Riigiraha rakendusse keskvalitsuse, avalik-õiguslike isikute ja võimalikult suure osa valitsussektorisse kuuluvate muude üksuste raamatupidamise andmete lisamine kontoplaaniga nõutud detailsuses.	Rahandus-ministeerium		september 2014 – detsember 2015
4.2	Kohalike omavalitsuste erasektorisse ja kolmandasse sektorisse kuuluvate tehingupartnerite avalikustamine ning selle info liidestamine äriregistriga tehinguga seotud isikute väljatoomiseks	Rahandus-ministeerium		jaanuar – juuni 2016
4.3	Riigiraha rakendusse riigieelarvest toetust saanud vabaühenduste lisamine	Rahandus-ministeerium		sept 2015 – juuni 2016
4.4	Juhtnõrde koostamine kohalikule omavalitsusele kohalikust eelarvest kodanikule arusaadava lühiülevaate koostamiseks riigi eelarvestrateegia ja riigieelarvega sarnasel kujul	Rahandus-ministeerium		november-märts 2015

III PRIORITEET: Kodanikust lähtuvad avalikud teenused

Prioriteet keskendub avalikele teenuste koosloomepõhimõtteid arvestavale disainimise eesmärgiga muuta teenuseid kodanikusõbralikumaks ning andmete kättesaadavaks tegemisele avaandmete kujul. Avaandmed aitavad kaasa koosloomeprotsesside hoogustumisele .

LUBADUS 5: TÕSTA AVALIKE TEENUSTE ARENDAMISE JA OSUTAMISE KVALITEETI

Probleem, mida lahendatakse:

Avalikud teenused on väga ametniku- ja ametkonnakeskselt välja arendatud. Valitsusvälistelt partneritelt küsitakse ainult tagasisidet, mitte pole võetud eesmärgiks ühiselt kavandamine ja koosloome, mille tulemusel võivad teenused hoopis paraneda ja osutajate ring muutuda. Kasutajatele on olulisem mugavus ja teenuste kvaliteet, mitte see, milline ametkond või milline riigitasand neid osutab.

Avalike teenuste arendajatel puudub tööriistakast, kust saaks kiirelt, interaktiivselt ja sobival kujul infot avalike teenuste arendamise ja juhtimise kohta. Olemas on mõned käsiraamatud ([Avalike teenuste osutamise roheline raamat](#), [avaliku sektori äriprotsesside käsiraamat](#), [kasutajasõbraliku e-teenuse disainimise käsiraamat](#)) ning riigi üldisemaid suundi sätestavad dokumendid (nt [koosvõimeraamistik](#), [infoühiskonna arengukava](#)). Need materjalid tuleb teha lihtsal kujul kasutatavaks nii avalike teenuste arendajatele kui teistele koosloomeprotsessis osalejatele sellisel, et vastavalt konkreetse teenuse küpsusastmele oleks osalistel ligipääs sobivaimatele tööriistadele ja võrreldavatele avalike teenuste arendamise headele praktikatele.

Riigis puudub täpne ja igal ajahetkel õige ülevaade sellest, kus, milliseid ja mis tasemega teenuseid riigi- ja KOV-i asutused osutavad ning missuguseid info- ja teeninduskanaleid teenuste pakkumisel kasutatakse. Kaardistuseta on raske ka asutusteüleseid teenuseid ära tunda ja arendada ning käivitada koostööd ([avalike teenuste korraldamise rohelisest raamatust](#), lk 11), mis lõppkasutaja jaoks tähendab realiseerimata potentsiaali saada teenuseid lihtsamalt ja kasutajasõbralikult.

Lubaduse eesmärk: Suurendada avalike teenuste kasutajasõbralikkust, muutes ametnikuvaate teenuse tarbija vaateks.

Avalike teenuste arendusprotsess toimub ühtsete põhimõtete alusel. Tekib avalik ühtne ülevaade avaliku sektori poolt osutavatest teenustest ning eeldused nende mõõtmiseks. Avalikkusel tekib võimalus anda avalike teenuste kohta tagasisidet. Tekib eeldus avalike teenuste efektiivsuse mõõtmiseks. Tegevus toetab [infoühiskonna arengukava](#) alapeatüki nutikam riigivalitsemine tegevuse 1 alampunkti c, tegevuse 4 alampunkti d, samuti tegevuse 4 punkte a ja b.

Millisele AVP põhimõtte edendamisele aitab kaasa: vastutavus, kaasav otsustamine

Uus või jätkuv lubadus: uus

nr	lubaduse täitmiseks tehtav tegevus	vastutav asutus	koostöö-partnerid	elluviimise aeg
5.1	Luuakse avalike teenuste arendamise interaktiivne veebipõhine tööriistakogu (<i>toolbox</i>), kust teenuste arendajatele nii avalikust, era- kui ka vabasektorist on kättesaadavad juhised, meetodikad, käsiraamatud ja parimad praktikad uute teenuste arendamiseks või seniste ümberkujundamiseks.	Majandus- ja Kommuni-katsiooni-ministeerium	Riigi Infosüsteemi Amet (RIHA), Rahandus-ministeerium (riigihangete register), teised valitsus-asutused	september 2014 – september 2016
5.2	Luu ülevaade avalikest teenustest niimoodi, et kõik avalikud teenused on kirjeldatud ühtses masin- ja inimloetavas keeles ning kodanikud teavad, millise kvaliteediga teenust neile osutada lubatakse	Majandus- ja Kommuni-katsiooni-ministeerium	Riigi Infosüsteemi Amet (RIHA), Rahandus-ministeerium (riigihangete register)	juuli 2014 - detsember 2015
5.3	Tehakse katseprojekte, mille raames valitud avalikud teenused on kujundatud vastavalt kasutajasõbraliku e-teenuse kujundamise juhisele	Majandus- ja Kommuni-katsiooni-ministeerium	Teised riigiasutused	juuni 2016
5.4	Mitteresidendi digitaalse isikutunnistuse väljaandmise alustamine, parandades niimoodi mitteresidentide võimalusi e-teenuseid kasutada ja ühiskonnaasjades ning ettevõtluses osaleda	Sise-ministeerium		detsember 2014 – juuni 2016

LUBADUS 6: KASUTADA LAIALDASELT AVAANDMEID

Probleem, mida lahendatakse: Tänapäeval on avalikustatud teave suurel määral digitaalsel kujul ja kujutab endast toormaterjalina hindamatut väärtust uute teadmiste, uuenduste ja teenuste loomisel. Selleks et programmid saaksid maksimaalselt efektiivselt andmeid kasutada, tuleb andmed esitada masinloetaval kujul, kehtestada väga selged reeglid andmete taaskasutuseks, tagada infosüsteemide ja teenuste koosvõime ja luua taaskasutust toetav infrastruktuur.

Teiste riikide ja rahvusvaheliste initsiatiivide kogemus näitab, et kasu ja edu avaandmete vallas on võimalik saavutada valitsuspoolse otsustava tegevuse ja eestvedamise tulemusena. Koordineeritud tegevuse korraldamiseks vajab Eesti avaandmete strateegiat ja poliitikat. Eesti

on selles suunas esimesed sammud teinud ning momendil on üheks aktuaalsemaks väljakutseks AvTS säte, mille kohaselt 2015. aasta 1. jaanuariks peab olema tagatud tasuta juurdepääs andmekogude avaandmetele, mis peavad olema avaldatud masinloetaval kujul.

Lubaduse eesmärk: Avaandmete laialdasema taaskasutuse kaudu soodustada innovatsiooni, anda tuge koosloomeprotsesside hoogustumisele, elavdada majandust ja suurendada avaliku sektori läbipaistvust.

Millisele AVP põhimõtte edendamisele aitab kaasa: vastutavus, läbipaistvus

Uus või jätkuv lubadus: jätkuv

nr	lubaduse täitmiseks tehtav tegevus	vastutav asutus	koostöö-partnerid	elluviimise aeg
6.1	Avaandmete portaali opendata.riik.ee pilootkasutusest n-ö päriskasutusse üleviimine koos esmatasandi organisatsioonilise toe tagamisega.	Majandus- ja Kommuni-katsiooni-ministeerium	Eesti Info-tehnoloogia ja Telekommuni-katsiooni Liit, avaandmete kogukond, teabevaldajad avalikus sektoris	juuli – november 2014
6.2	Taotlusvoorude korraldamine andmete avamiseks, sh linkandmete katseprojektide elluviimiseks.	Majandus- ja Kommuni-katsiooni-ministeerium	Eesti Info-tehnoloogia ja Telekommuni-katsiooni Liit, avaandmete kogukond, teabevaldajad avalikus sektoris	juuli 2014 – juuli 2016
6.3	Avaandmete taaskasutust edendavate ürituste (häkkimispäevade ehk <i>hackathon</i> -ide, teabepäevade, seminaride jne korraldamine	Majandus- ja Kommuni-katsiooni-ministeerium	Eesti Info-tehnoloogia ja Telekommu-nikatsiooni Liit, avaandmete kogukond, teabevaldajad avalikus sektoris	juuli 2014 – juuli 2016

5. Tegevuskava elluviimine

Tegevuskava elluviimine algab 1. juulist 2014. aastal. Mitmed tegevuskava tegevused on sõnastatud küllaltki üldiselt, seetõttu täpsustatakse neid ühise arusaamise eesmärgil 2014. a lõpuks. Iga tegevuse eest vastutaja kutsub kokku huvitatud osapooled, et täpsustada väljapakutud tegevuse tausta, eesmärki, ulatust, selle seost teiste tegevustega, tegevusega seotud verstaaposte ning tulemuslikkuse hindamise indikaatoreid. Lisaks täpsustatakse tegevuse elluviimiseks vajalikke rahalisi allikaid. Iga tegevuse kohta koostatakse 1-2-leheküljeline kokkuvõte, mis esitatakse AVP koordineerivale kogule (vt 6. peatükk) heakskiitmiseks ning seejärel tehakse avalikkusele veebi vahendusel kättesaadavaks.

Nagu viitab IRMi hinnang, siis võib elluviimise perioodil selguda, et mõnest kavandatud tegevusest võib üldse loobuda, mõned tuleb ümber sõnastada ja mõni tegevus on vaja lisada. Tegevuste etapiviisiline elluviimine aitab eesmärkidele saavutamisele läheneda paindlikult, tehes vastavalt koosloome protsessi tulemustele vajadusel tegevustesse korrektiive.

Riigikantselei jätkab iga-aastase tegevuskava täitmise aruande koostamist. Tegevuskava etapiviisiline ülesehitus aitab Riigikantseleil koguda tegevuste eest vastutajate ja valitsusväliste partnerite tagasisidet koostöö kohta. See on vajalik, et hinnata tegevuskava elluviimist laiapõhjaselt ning tagasisidestada tehtut. Samuti aitab etapilisus paremini plaanida tegevuskava teise aasta tegevusi ning esialgselt kavandatud tegevusi vastavalt kohandada.

6. Avatud valitsemise partnerluse riikliku koordineerimise mehhanism

Tegevuskava elluviimise jälgimiseks ja avatud valitsemise partnerlusega seotud otsusteks moodustab riigisekretär AVP-d koordineeriva kogu. AVP koordineeriv kogu jätkab tegevuskava koostamiseks kokkukutsutud nõupidamistega sarnases vormis ning koosneb valitsusasutuste ja valitsusväliste partnerite, kes puutuvad avatud valitsemise teemadega igapäevaselt kokku, esindajatest. Kokku on tulevases koordineerivas kogus kuni 13 liiget, neist kuus valitsusesindajat (AVPga seotud ministeeriumide kantslerid) ja kuni seitse valitsusväliste partnerite esindajat. Partnerorganisatsioonide valiku korraldab AVP ümarlaud.

Kordineeriva kogu ülesandeks on tegevuskava täitmise jälgimine, oluliste otsuste langetamine (nt kui tegevuskavas on vaja mõnda tegevust muuta), soovitude andmine tegevustega seotud osapooltele ning Eesti AVPs osalemise eesmärkide ja tegevuste laialdane kajastamine. AVP koordineerivakogu orienteeruv kooskäimise sagedus on kord kvartalis. Kogu kohtumiste kokkuvõtted avaldab Riigikantselei oma veebilehel.

Kordineeriva kogu liikmeid uuendatakse tegevuskava elluviimisperioodi lõppedes. See tähendab, et käesoleval aastal moodustatava kogu liikmelisus vaadatakse üle 2016. aastal, mil valitakse uue tegevuskava jaoks prioriteetsed valdkonnad.